

V svojem najnovejšem romanu, naslovljenem *Benetke, zadnjič*, nas Milan Dekleva (posebne predstavitve ne potrebuje), popelje nazaj v 20. stoletje, natančneje v obdobje med obema krvavima in krutima vojnama, kar je bil tudi za Slovence zelo kritičen in napet čas. Skozi roman je večkrat izpostavljeno, da s(m)o postali ekvivalent »zavrženim stvarjem« in se zreducirali na »kupčke snovi v mrzlem spominu umirajočih zvezd«. To se izkaže za dejansko stanje tudi v posrednem smislu, saj imata glavna junaka težave zaradi svoje narodnosti; Nataša v glasbenem, Andrej pa v družabnem svetu, od koder ju izključujejo.

Sama fabula je zastavljena čisto preprosto – dva nekdanja ljubimca, Nataša in Andrej, se po dolgem času odločita za ponovno snidenje v Benetkah. Dekleva se zato posveti karakterizaciji, ki pa je zagonetna; Natašo spoznamo skozi Andreja in obratno, pri čemer se nam več razodene o njiju samih kot o drugem. Vseeno je Nataša izpisana bolj plastično, živi skozi glasbo, je »mojstrica prestopanja iz resničnosti v zvočne barve«, ravno ta ljubezen do glasbe pa muči Andreja, ki se pritožuje, da je imela »glasbo vedno raje od njega« in da »v tej tekmi ni mogel zmagati«. Sam naj bi zastopal pozicijo analitičnega, matematičnega uma, a večinoma izpade tarnajoč in nekonsistenten.

Glavni problem osnovne zgodbe je predvsem to, da je lahko pozabljiva in neizrazita, sploh po tem, ko je postavljena ob bok močnim podobam in zgodbam realnih zgodovinskih osebnosti. Zaradi tega razvodeni in na trenutke skoraj izgubi dušo, vsekakor pa realno in fiktivno ne najdeta skupnega tona, ampak se zaletavata in ustvarjata nenaravnost pripovedi.

Po drugi strani je posebnost in dragocenost romana v prelepem poetičnem jeziku, ki se najbolj izkaže v opisih notranjih stanj junakov. »Ali mi ni bilo najbolje takrat, ko nisem bila srebrni žarek na ribji luski? Ali mi ni bilo najbolje takrat, ko se v meni še nista stikala morje in Luna?« Dekleva se tako spretno sprehaja med opojno sanjavostjo in močnim poetičnim podobjem, ter tako ohranja svežino povedanega.

Pripovedni okvir pa Dekleva še natančneje zariše s tem, ko za lik Nataše navdih poišče v Karmeli Kosovel, sestri Srečka Kosovela. Karmela (preminula šele leta 1990), je bila pianistka in učiteljica glasbe ter je nastopala tako doma kot tudi v tujini, posebno vez pa si je delila prav z bratom Srečkom, a ju je presenetila njegova prezgodnja smrt. Prav ta je v romanu večkrat omenjena, in to skozi različne osebe, kar deluje še bolj pretresljivo in boleče. Natašina mater ne prenese njegove odsotnosti, skrbi jo, da »se vesolje širi, to pomeni, da se razdalja med Srečkom in menoj iz trenutka v trenutek veča«. Nataša poskuša nekako osmisлити bratovo kratko življenje, in pravi, da je bil »Srečko vizionar, zato je živel tako hitro«. Andrej se ga spominja z naklonjenostjo in pravi, da je imel »divje verze, polne disonanc in smrti«. Tako nam Dekleva skozi oči drugih izriše edinstven portret tega izjemnega slovenskega pesnika in oživi Kosovelovo neumrljivo misel.

V romanu srečamo še druge realne zgodovinske osebnosti, najbolj posrečena sta zagotovo Ernesto in Eugenio. Ta dva »zabavljača« prevzameta dogajanje in ukradeta pozornost osrednji zgodbi. V Eugeniu je moč prepoznati italijanskega pesnika, Nobelovega nagrajenca Eugenia Montaleja, ki je več kot zadovoljiv sogovornik za neugnanega »medvedastega pisatelja«, velikega Ernesta Hemingwaya. Identiteta slednjega se hudomušno razkrije z opazko »veš, komu bo zvonilo, če me boš klical? Zvonilo bo tebi.« Bolj intenzivno pa njegov lik deluje v pričevanjih z bojišč: »En kos ranjenca me je gledal, Eugenio. Bil je le še pol vojaka. Granata mu je odtrgala obe nogi. Šel sem k ostanku človeka, ki me je gledal ...« Pri tem mogoče tudi ni več tako pomembno, katero bojišče in kateri človek je to bil, vojna je vedno in povsod in *Benetke, zadnjič*

opominjajo, da je pred vojno nemogoče pobegniti, sploh pa pred tako, ki je že bila – nad Benetkami, ki niso nič drugega kot »čipka razkroja in dekadence« in Evropo, ki se je »spremenila v puščobno bojišče«, visi težka zavesa prihajajočih grozodejstev, ki jih prinaša druga svetovna vojna, in čeprav se je Hemingway leta 1929 že »poslovil od orožja«, se človeštvo še dolgo ne bo.

Veronika Šoster

{fshare id=1391}